

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY OCHRONY PRACY

OPRACOWANY PRZEZ OŚRODEK DOKUMENTACJI CENTRALNEGO INSTYTUTU OCHRONY PRACY

DODATEK DO MIESIĘCZNIKA „BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY”

ROCZNIK 1

GRUDZIEŃ — 1951

NR 12

DZIAŁ OGÓLNY

290 331.822/3 : 331.94 : 637./5 T2—12.51
Powołockij B.: **Kontrola społeczna ochrony pracy i techniki bezpieczeństwa**. „Obszczestwiennyj smotr po ochranie truda i tiechniki biezopastnosti”. *Mołocz P r o m y s z* l. Moskwa, mies. Nr 1, stycz. 51, s. 44; B5, 1 str. — Autor podaje wyniki społecznej kontroli ochrony pracy, przeprowadzonej na zarządzenie Mi-

nisterstwa Przem. Mięsnego i Mleczarskiego w zakładach mleczarskich w ZSRR. Kontrolę przeprowadziło kilka tysięcy komisji przy uczestnictwie dziesiątków tysięcy robotników. Wydano i wprowadzono w życie wielką liczbę zleceń, uzyskując wydatne polepszenie warunków ochrony pracy. Forma działania u nas dotychczas nie stosowana.

MEDYCYNĄ PRACY

291 612.766.1 : 613.6 : 616-085 T2—12.51
Letawiet A. A.: **Nauka I. Pawłowa i zadania w dziedzinie higieny pracy i patologii zawodowej**. „Uczenie I. P. Pawłowa i zadaczy w oblasti gigijeny truda i professionalnoj patalogii”. *G i g i j e n a i S a n i t.* mies. Nr 7, lip. 51, s. 3; B5, 10,5 str., 8 poz. bibl. — Autor omawia wnioski, jakie wynikają z zastosowania podstawowych tez fizjologicznej teorii Pawłowa odnoszących się do problemów fizjologii i higieny pracy oraz leczenia chorób zawodowych. Tezy te stwierdzające, że procesy życiowe stanowią wynik współdziałania organizmu i środowiska, oraz że organizm tworzy jednolitą całość za sprawą funkcji kory mózgowej, zmuszają do nowego ujęcia szeregu zagadnień z dziedziny wyżej wspomnianych dyscyplin. (Streszczenie artykułu w bibl. CIOP).

odpowiadające dawnemu ognisku. (Wg PACT Nr 3, 1950).

295 546.621 : 616-084 : 616.24-003.656.67 T2—12.51

King, Wright, Ray, Harrisson: **Opóźniający wpływ sproszkowanego glinu na powstawanie pylicy krzemowcj u osób wdychających pyły kwarcu**. „Effect of aluminium on the silicosis — producing action of inhaled quartz”. *Brit. J. Industr. Safety*, stycz. 50. — Autorzy artykułu opisują doświadczenia dokonane na szczurach. Szczury przebywały przez osiemnaście godzin w zapyłonym powietrzu, zawierającym 30.000 pyłków kwarcu w 1 cm³ powietrza; następnie szereg analogicznych doświadczeń przeprowadzono ze szczurami w powietrzu zapyłonym pyłkami kwarcu z dodatkiem 2% sproszkowanego glinu. Okazało się, że dodatek sproszkowanego glinu do kwarcu powoduje opóźnienie początków pylicy krzemowej u szczurów o mniej więcej 200 dni. (Wg PACT Nr 3, 1950).

292* 616—057 : 616—099 : 66 T2—12.51

Choroby zawodowe i zatrucia: „Maladies professionnelles et intoxications”. *Arch. Mal. profess.*, Paris, mies. t. 12, Nr 3, 1951, s. 363; B5, 20 str. — Pod wymienionym tytułem umieszczono analizy prac różnych autorów dotyczące zatruc zawodowych ołowiem, talem, tlenkiem węgla oraz benzolem. Poza tym omówione są prace o pylicy i odpowiednie studia kliniczne, biologiczne i terapeutyczne. Na końcu omówiono prace o chorobach odzwierzęcych.

296* 616-099 : 617.71/77 : 661.851 T2—12.51

Soprana C.: **Późny objaw zaniku nerwu wzrokowego pod wpływem ołowiu**. „Su di un caso di atrofia ottica da piombo a manifestazione tardiva”. *Med. Lavoro*. Milano t. 42, Nr 5, maj 51, r. 87; B., 5 str., 8 poz. bibl. — W sprawozdaniu opisany jest przypadek zaniku nerwu wzrokowego wskutek przewlekłego zatrucia ołowiem u robotnika, zatrudnionego przez wiele lat przy pracy ze związkami ołowiu. W ciągu kilku lat swej pracy robotnik nie miał żadnych objawów ołowicy. Jeżeli przypuścić, że schorzenie powstało pod wpływem ołowiu, o czym może świadczyć porfirinuria po dożylnym zastrzyku siarczanu magnezu, to omawiany tu przypadek może być dowodem odkładania się i magazynowania ołowiu w tkankach ustroju, co może w czasie nawet późniejszym wywołać takie lub inne zmiany patologiczne

293* 616.24—00.656.67 : 622.35 T2—12.51

Bouchard M. A.: **Uwagi o krzemicy w kamieniołomach alpejskich**. „Remarque sur les aspects medicaux de la silicose dans un chantier des Alpes”. *Arch. Mal. profess.*, Paris, t. 12, Nr 3, 1951, s. 319; B5, 2 str., 2 tabl. — Uwagi dotyczące krzemicy nabytej przez robotników, zatrudnionych w kamieniołomach sprowadzają się do następujących wniosków: 1. Zagadnienie krzemicy pozostanie jeszcze przez czas dłuższy niewyjaśnione; 2. Krzemica występuje rzadko przed upływem szóstego roku pracy w kamieniołomach; 3. Powikłania na tle gruźliczym są sporadyczne, przynajmniej rzadko są notowane; 4. Choroba rozwija się powoli i autorowie nie napotykali przypadków ostrej.

297 613.644 : 614.23 : 616.28-008 : 621.187.2 T2—12.51

Klotz, Tissie M.: **Hałasy a głuchota**. „Bruits et Surdité”. *Arch. Mal. profess.*, Nr 6, 1949 s. 596 — Przy pracy w kotłowni robotnik jest narażony po 10 latach na utratę prawie 50% ostrości słuchu, w ciągu dalszych lat pracy utrata słuchu postępuje stopniowo aż do zupełnej głuchoty. Porażenia narządu słuchu są albo krótkotrwałe i powtarzające się, albo ciągłe.

294* 553.676 : 616.24 T2—12.51

Cartier P.: **Przyczynę do badań nad pyłką azbestową**. „Contribution à l'étude de l'amiantose”. *Arch. Mal. prof.* Nr 6, 1949, s. 589. — Schorzenia powstające na skutek pracy przy wydobywaniu i przeróbce azbestu występują pod postaciami pylicy. Robotnicy narażeni na wdychanie minerału zwanego „serpentynem” chorują na zwłóknienie tkanek płucnych, zaś robotnicy wdychający włókienkę azbestu zapadają na typową pylicę płucną (pneumokonioza). Jakkolwiek choroba ta nie wiąże się z gruźlicą płuc, jednakże poprzednie jej przebycie predestynuje do nawrotu choroby. Prześwietlenia rentgenologiczne wykazują prawie zawsze uszkodzenie płuc

Indywidualna predyspozycja ustroju jest czynnikiem mającym wpływ na stopień osłabienia narządu słuchu. Wypoczynek w pewnym stopniu przywraca normalną zdolność słyszenia. Przyczyną głuchoty jest przeważnie obniżenie wrażliwości narządu labiryntu ucha. Wynika z tego konieczność wstępnych badań lekarskich przy przyjmowaniu do zawodów narażających pracowników na hałasy. (Wg PACT Nr 3, 1950).

- 298* 615-001.11 : 616.07 T2—12.51
Molfino T.: Przyczynę do diagnostyki różniczkowej chronicznego osteoartrytu na tle choroby kesonowej. „Construction au diagnostic différentiel de l'ostéarthrite chronique, conséquence de la maladie des caissons“. Arch. Mal. profess., Paris, t. 12, Nr 3, 1951, s. 271; 3 str., 2 fot., 2 poz. bibl. — Przebieg chronicznego osteoartrytu na tle choroby kesonowej rozwija się ewolucyjnie po kilku latach pracy w kesonach spowodując zmiany zarówno czynnościowe jak i organiczne, doprowadzające w końcu do inwalidztwa.
 Choroba ta ma przebieg podobny do zniekształcającego zapalenia stawów, lecz w obrazie radiologicznym występują pewne różnice.
- 299* 616-085 : 616.72 T2—12.51
Przewlekłe pourazowe zniekształcające zapalenie stawów „Osteo-artrosi cronica deformante acromioclavicolare post-traumatica. Med. Lavoro. Milano, 42, Nr 5, maj 51, s. 179; B5, 7,1 str., 2 fot., 20 poz. bibl. — Pourazowe zapalenie zniekształcające stawu obojczykowo-barkowego jest uważane przez niektórych autorów za „uszkodzenie zawodowe skoczków spadochronowych“. Przypuszcza się również istnienie w podobnych przypadkach skazy artretycznej. W sprawozdaniu opisywany jest szczegółowo przebieg podobnego zapalenia, powstałego skutkiem wypadku motocyklowego u robotnika, sterującego młotem pneumatycznym, naświetlania rentgenem, zabiegów chirurgicznych itp. Prognoza na ogół nie jest dobra.
- 300* 616-057 : 621.97 T2—12.51
Proyard G.: Przypadek uszkodzenia nerwu łokciowego, choroba zawodowa. „Su di un caso di lesione del nervo cubitale, malattia professionale“. Med. L. a v o r o, Milano, mies. 42, Nr 6-7, czerw.-lip. 51, s. 216; B5, 4,5 str., 2 fot. — Opisany jest przypadek uszkodzenia obwodowego lewego nerwu łokciowego u pewnego robotnika, sterującego młotem pneumatycznym. To uszkodzenie powstało na wysokości wyrostka haczykowatego kości śródreżca ze strony nictwa i różne sposoby leczenia jak np. blok nowochwytu narzędzia. Autor podkreśla możliwość podobnych uszkodzeń obwodowych u robotników posługujących się kleszczami, nożycami, dłutem, które powstają często pod wpływem zmniejszonej odporności osobniczej bądź na skutek przebytej choroby, bądź też po szczypaniu lub po ciężkim urazie.
- 301* 613.632.3/4 : 661.95 T2—12.51
Barsotti M., Parmeggiani L., Sassi C.: Objawy astmy bronchialnej i egzemy występujących przy produkcji wody utlenionej. „Manifestazioni di asma bronchiale e di aczema negli operati addetti di reparti di produzione dell'acqua ossigenata“. Med. L. a v o r o, Milano, t. 42, Nr 2, 1951, s. 49; B5, 20 str., 5 fot., 1 rys., 4 tab., 4 poz. bibl. — Badanie warunków pracy i objawów chorobowych skórnych i oskrzelowych u robotników pewnej wytwórni wody utlenionej wykazało, że koncentracja trujących substancji w powietrzu pomieszczenia pracy osiąga górną granicę dopuszczalnego dla ustroju stężenia w powietrzu. Wykryto różnego rodzaju zapalenia skórne, przeważnie o charakterze przewlekłym, i liczne schorzenia oskrzeli z objawami astmy, i co szczególne, z przypadkościami wątrobowymi. Powyższe cierpienia, jak to okazały odpowiednio próby stoja w niewątpliwym związku z warunkami pracy. Zmiany chorobowe ujawniają się już po 15 dniach pracy i są natury uczuleniowej. Allergenem jest nadsiarczan amonu.
- 302 616-057 : 616-084 : 678.77 T2—12.51
Nystrom Ake E.: Niebezpieczeństwo dla zdrowia w przemyśle kauczuku syntetycznego (chloroprenu) i środki zapobiegawcze. „Health hazards in the chloroprene rubber industry and their prevention“. Acta Med. Scand., Stockholm, 1948; D, A5, 125 str., rysunki. — U robotników zatrudnionych przy destylacji chloroprenu zauważano objawy nadmiernego zmęczenia, a wypadanie włosów u tych, którzy pracują przy jego polimeryzacji. Według wszelkiego prawdopodobieństwa objawy te są skutkiem działania chloroprenu; zastosowano środki techniczne — wentylację i hermetyzację procesów. Stężenie chloroprenu w powietrzu, którym oddycha robotnik, spadło do 0,3 mmg. na litr powietrza. Objawy chorobowe znikły prawie zupełnie. (Wg Trav. Sécurité, nr 1, 1951).
- 303 613.632 : 616-099 : 621.355 : 669.73 T2—12.51
Friberg L.: Niebezpieczeństwo dla zdrowia przy fabrykacji akumulatorów alkalicznych ze specjalnym uwzględnieniem chronicznego zatrucia kadmem. „Health hazards in the manufacture of alkaline accumulators with special reference to chronic cadmium poisoning“. Acta Med. Scand., Stockholm, 1950; D, B5, 125 str., tabele. — Badania kliniczne przeprowadzono na 58 robotnikach, u których stwierdzono: rozedmę płuc, gruźlicę płuc, białko w moczu, pewne zaburzenia wątroby, nerek, zmiany w stanie użębienia, anemię, zmniejszenie zdolności do pracy fizycznej. Doświadczona na zwierzętach wykryły zmiany w płucach i obecność białka (pod wpływem kadmo-żelaza). (Wg Trav. Sécurité, nr 1, 1951).
- 304* 616-084 : 616.5-057 : 66 T2—12.51
Miguel F.: Czy można uniknąć zmian chorobowych skóry przy pracy w przemyśle? „Peut — on éviter les dermatoses professionnelles dans l'industrie?“. Arch. Mal. profess., Paris, t. 12, Nr 3, 1951, s. 275; B5, 4,7 str. — W artykule omówione jest zagadnienie zawodowych chorób skórnych przy pracy z substancjami drażniącymi. Autor twierdzi, że można uniknąć niebezpieczeństwa choroby przy zastosowaniu jako środka zapobiegawczego higieny osobistej (mycie rąk) oraz smarowania rąk specjalnymi maściami, kremami, których przepisu jednak nie podaje.
- 305 616-001 : 616-085 : 658.2 T2—12.51
Williams R. E. O., Mile A. A. Zakażenie się skażeń rąk w przemyśle. „Infection and Sepsis in Industrial Wounds of the hand“. Medical Research Council Special report series, Nr 266, London 1949; D, B5, 87 str. — Szczegółowy opis traktowania małych ran. Okazuje się, że więcej, niż w 60% wypadków zakażenie gronkowcowe pochodzi od skóry pacjenta, a nie od przedmiotu, który spowodował ranę. Stosowanie penicyliny jest zabiegiem nieskutecznym. Zastosowanie proszku sulfatiazolowego prawdopodobnie zmniejsza infekcję. W ostatnich czasach powtarzane stosowanie proszku sulfatiazol-proflavinowego wprowadziło znaczne zmniejszenie liczby zakażeń. Streszczenie artykułu w bibl. CIOP. (Wg Trav. Sécurité, nr 1, 1951).
- 306 614.896.2 : 616.006.46 : 616.5-057 : 665.4 T2—12.51
Holt P. F.: Rak skóry tworzący się wskutek używania olejów mineralnych przy pracach w przemyśle. „Cancer de la peau provoqué en construction par l'usage des huiles minérales“. Brit. j. industr. Safety, t. 7, Nr 1, styc. 50. — W wyniku przeprowadzonych badań robotników zatrudnionych w trzech odrębnych gałęziach przemysłu — autor stwierdził, że 80% ogółu zatrudnionych, mających stale do czynienia z olejami mineralnymi, zostało dotkniętych tą chorobą. W końcowej części artykułu autor wylicza urządzenia ochronne, które znalazły zastosowanie w praktyce. (Wg PACT Nr 3, 1950).
- 307 539.16 : 614.8-057 : 616-085 : 616.5-001 T2—12.15
Promienie „beta“ wywołują poparzenia skóry ludzkiej. „Beta ray burns of human skin“. J. Amer.

m e d i c. A s s o c., 24 wrzes. 49. — Wynikiem stałego rozwoju badań energii atomowej jest znaczne zwiększenie się liczby osób narażonych na niebezpieczne działanie promieniowań substancji promieniotwórczych.

308* 616-001 : 616-085 T2—12.51

Firszman L. G.: **Oparzenia termiczne.** „Tiermicheskie ożogi“. Sowiec. Miedicina, mies. Nr 7, lip. 51, s. 15; A4, 2,5 str. — Przebieg ciężkiego oparzenia 3 stopnia zazwyczaj ma 3 stadia: 1. wstrząs termiczny, 2. toksaemia, 3. stadium końcowe. Wstrząs termiczny występuje zazwyczaj już przy 10% oparzonej powierzchni skóry. Są trzy teorie co do przyczyn powodujących wstrząs: 1. utrata krwi, 2. toksaemia organizmu wywołana wypadkiem, 3. teoria neurogeniczna mająca najwięcej zwolenników. Leczenie ciężkich oparzeń polega na: 1) zwalczaniu bólów, 2) nakładaniu opatrunków z roztworem sulfathiazolu w tranie, względnie na przeszczepianiu płatów skóry, 3) na stosowaniu penicyliny, przetarzaniu krwi, zastrzykach glukozy i witamin oraz na obfitym wprowadzaniu płynów do organizmu. Metoda ta dała dobre wyniki. W r. 1948 śmiertelnych wypadków było 3,7%, w r. 1949 — 1,1%

309* 616-001. : 616-085 T2—12.51

Lidskij A. T., Norienberg A. E.: **Leczenie oparzeń termicznych.** „Leczenie tiermicheskich ożogów“. Sowiec. Miedicina, mies. Nr 7, lip. 51, s. 12; A4, 3 str. — Autor przedstawia różne metody leczenia oparzeń termicznych. Dochodzi do wniosku, że nie należy trzymać się szablonu i jednolitego postępowania, lecz raczej indywidualizować, stosując w miarę potrzeby i okoliczności każdą z tych metod. Streszczając swoje poglądy na sposób postępowania przy oparzeniach, autor wysuwa następujące postulaty: niezależnie od obranej metody leczenia, należy chorego ogólnie wzmocnić stosując przetaczanie krwi, ogrzewanie poprzez opatrunki lampą solux, jak też nasycając organizm witaminami. Poprawa ogólnego stanu zwiększa odporność organizmu, przyspieszając gojenie się ran i zapobiega komplikacjom. Należy również korzystać z penicyliny, która jest potężnym środkiem leczniczym.

310* 616-001 : 616-085 T2—12.51

Rieznikow M. S.: **Przyczynę do zagadnienia leczenia oparzeń.** „K woprosu o leczeni ożogów“. Sowiec. Miedicina, mies. Nr 7, lip. 51, s. 31; A4, 0,5 str. — Doświadczenia zdobyte w leczeniu oparzeń w kraju Krasnojarskim dały następujące wyniki: zastosowany 8% roztwór nadmanganianu potasu daje lepsze wyniki niż roztwór taniny z lapisem. Po paru dniach stosuje się 5% roztwór nadmanganianu. W ciągu 5-7 dni zaczyna się epitelizacja skóry. Jeżeli oparzenia drążą w głąb, sprawa gojenia się oparzeń

przedłuża się poza okres 10-15 dni. W tych wypadkach stosuje się ciepłe wanny. Powstałe strupy unoszą się często same nad poziomem skóry, tworząc naturalny dren. Stosowanie leczenia roztworem nadmanganianu potasu jest metodą prostą, nie bolesną, nadającą się tak w leczeniu szpitalnym jak ambulatoryjnym.

311 613.63 : 616-084 : 616-085 : 661.888 T2—12.51

Sjoberg S. G.: **Pył pięciotlenku wanadu. Kliniczne i doświadczalne badanie jego wpływu po wdychaniu.** „Vanadium pentoxide dust. A clinical and experimental investigation on its effects after inhalation“. Stockholm 1950; D, B5, 188 str., rysunki. — Wskutek wdychania pyłu pięciotlenku wanadu powstaje charakterystyczny objaw — podrażnienie przewodów oddechowych: nosa, krtani, tchawicy. Obserwowano również kilka wypadków bronchitowego zapalenia płuc. Czasami bywa zaatakowane serce. Przytoczono wypadki egzemy. Może być atakowany centralny układ nerwowy. Nigdy nie bywa zatrucia ogólnego. Leczenie polega na wypoczynku i zmianie pracy. Próby stosowania B.A.L-u dawały wynik zadawalający. Jako środki zapobiegawcze zaleca się wentylację, użycie masek, badania lekarskie. Doświadczenia na zwierzętach potwierdziły wyniki obserwacji klinicznych. (Wg Trav. Sécurité nr 1, 1951).

312* 613.65 : 685.31 T2—12.51

Pancochár Fr.: **Zmniejszamy zmęczenie nóg.** „Snizujeme unavu nohou“. Bezpečn. Hygien a Práce, Praha mies. Nr 5, wrzes. 51, s. 76; A5, 1,5 str. — Artykuł omawia zagadnienie usunięcia zmęczenia nóg przy wykonywaniu pracy w pozycji stojącej. W Czechosłowacji wprowadzono siedzenie przy pracy w zakładach, gdzie zmiany te nie wymagały przebudowy maszyn i nie przeszkadzały w produkcji. Na podstawie obserwacji lekarzy czeskich zostało obmyślone specjalne obuwie, mające zapobiegać deformacjom stóp przy pracy w pozycji stojącej.

313* 549.761 : 613.63 : 616.2 T2—12.51

Camba R.: **Przyczynę do poznania działania pyłu barytowego na człowieka.** „Contributo alla conoscenza dell'azione delle polveri di barite sull'uomo“. Med. Lav. Milano, mies. t. 42, Nr 6-7, czerw.-lip. 51, s. 221; B5, 5 str., 6 poz. bibl. — Badanie kliniczne i radiologiczne czterestu robotników, zatrudnionych przez czas od 2 do 24 lat przy wydobywaniu, kruszeniu i mieleniu barytu w Sardynii, wykazało brak zmian w płucach o charakterze pylicowym. Natomiast często stwierdzano zmiany zapalne płucno-oskrzelowe postępujące, które wskazywały na ogólne cierpienie narządu oddechowego.

W artykule omówione zostały cztery wypadki oparzeń ręki wywołane promieniami „beta“. Podano również opisy obrażeń wywołanych tymi promieniami, jak również rozważania na temat właściwych zabiegów mających na celu wyleczenie miejsc poparzonych.

SZKODLIWOŚCI CHEMICZNE

314* 614.8-027 : 616-084 : 616-099 : 66 T2—12.51

Barillet F.: **Bezpieczeństwo w laboratoriach i fabrykach mineralnych produktów chemicznych.** „La Sécurité dans les laboratoires et les fabriques de produits chimiques minéraux“. Ind. str. chim. e. le Phosphate réunis, Paris 1950; D. B5, 140 str. — Dzieło to kończy serię studiów autora o bezpieczeństwie przy fabrykacji i stosowaniu produktów chemicznych. Omówione są: zatrucia, pożary, wybuchy powodowane przez czynniki chemiczne, a mianowicie przez: ołów, tal, rtęć, cynę, złoto, mangan, żelazo, nikiel, kobalt, chrom, platynę, iryd, osm, ruten, rod, pallad, uran i ich związki, metale radioaktywne i promieniotwórcze, benzen, benzynę, wyższe homologii benzenu, produkty nafty, czterochlorek węgla. (Wg Trav. Sécurité nr 1, 1951).

315* 628.514 : 667.246.2 T2—12.51

Kirkor D.: **Oznaczanie par aniliny w powietrzu.** „P r z . C h e m .“, mies., Nr 5, maj 51, s. 294; A4, 2,5 str., 2 rys., 9 poz. bibl. — Autorka opisuje metody, używane przy oznaczaniu małych stężeń par aniliny w powietrzu. Podaje również opis własności fizycznych tego związku, jego nieszkodliwe steżenie.

316 542 : 621-79(061.4) T2—12.51

Demerius F.: **Przyrządy kontrolne i laboratoryjne na Achema IX.** „Les Appareils de Contrôle et de Laboratoire a l'Achema IX“. Ind. str. chim. List.-grudz. 50; D, A4, 24 str. — Pokaz różnych przyrządów do kontroli i pomiarów na wy-

stawie „Alchemia IX“ we Frankfurcie n. Menem w r. 1950. Opis najbardziej interesujących przyrządów z następujących dziedzin: precyzyjne mierzenie ciśnień, termometria, kalorymetria, nowoczesne analizatory gazów; aparaty do kontroli jakości płynów, do mierzenia wydajności oraz pokaz różnych systemów automatycznej regulacji, różnych regulatorów gazowych, elektrycznych itp.; metody ważenia i dozowania; specjalny materiał laboratoryjny. (Wg Trav. Sécurité, nr 1, 1951).

317* 534.1 : 628.511 : 658.2 T2—12.51

Przemysłowe systemy aglomeracji przy pomocy fal ultradźwiękowych. „Sistemi industriali di agglomerazione sonica“. Securitas, (Roma), Nr 1, stycz.-luty, 51, s. 23; A4, 1,5 str., 4 rys. — Artykuł jest przedrukiem z „Travail et Sécurité“, wrzes.-paźdz. 1950 r., podaje on w ogólnym zarysie zasadę działania aglomeracyjnego cząsteczek fal ultra dźwiękowych i krótki opis generatora dźwiękowego. Artykuł kończy się omówieniem przemysłowego zastosowania w USA tego systemu wytrącania cząsteczek pyłu z powietrza.

318* 546.49 : 621.383 : 628.512 T2—12.51

Fotoelektryczna metoda pomiaru zawartości rtęci w powietrzu. „Metodo fotoelettrico di misura del tenere di mercuria nell'avia“. Securitas, (Roma), Nr 1, stycz.-

luty, 51, s. 23; A4, 0,5 str., 1 rys. — Przedruk z Le Genie Civil, Nr 8, 1950, zawiera krótki opis zasady i zakresu działania urządzenia. Fotokomórka elektryczna może być również stosowana do oznaczania zawartości w powietrzu wszelkich par o dużej absorpcji fal świetlnych.

319* 621.327 : 43 T2—12.51

Produkcja lamp fluoryzujących. „Fluorescent lamp production“. Light a lighting. (London), t. 44, Nr 6, 51, s. 226; C5, 2 str., 2 fot. — Krótki opis produkcji w fabryce Thorn Electrical Industries, Ltd., w Enfield jednej z największych firm produkującej lampy i armaturę oświetleniową. Czas użytkowania rur fluoryzujących, produkowanych przez tę fabrykę wynosi 5000 godz.

320* 546.49 : 614.824.4 : 628.512 : 658.2 T2—12.51

Buckell M.: **Szybka metoda oceny zawartości rtęci w powietrzu pomieszczenia zakładowego.** „The rapid estimational mersury in the atmosphere of workrooms“. Brit. industr. med., (London), t. 8, Nr 3, lip. 51, s. 181; B5, 1,5 str., 8 poz. bibl. — Określona ilość powietrza do zbadania wsysa się przez płuczkę zawierającą nadmanganian potasu (w roztworze). Nadmanganian zostaje rozłożony przez kwas szczawiowy i rtęć zawartą w roztworze. Miareczkuje się wodą chloroformową.

PRĄD ELEKTRYCZNY

321 614.825 : 621.791.75-78 T2—12.51

Maurelli C.: **Porażenia prądem podczas spawania lukiem elektrycznym.** „Les dangeres électriques dus à l'arc“. Securitas, Nr 4, 1949. — Autor opisuje rozmaite urządzenia zabezpieczające spawacza przed porażeniem prądem w razie przerwania się łuku oraz opisuje konstrukcję uchwytu elektrody wykluczającej styczność z częścią aparatu znajdującą się pod napięciem. (Wg PACT Nr 3, 1950).

322 614.8-057 : 614.88 : 616-001.21 T2—12.51

Bouyeure P.: **Wypadki porażenia prądem elektrycznym** „Les accidents d'électrocution“. Normandie industr. Nr 2, paźdz. 49. — W artykule przytoczono rozważania na temat zjawisk i skutków, jakie wywołuje przepływ prądu elektrycznego przez ciało ludzkie. Autor zwraca szczególną uwagę na konieczność zastosowania sztucznego oddychania w ciągu wielu godzin w celu przywrócenia życia osobie porażonej i to nawet wtedy, gdy wydaje się, że nie ma już nadziei na jej odratowanie. (Wg PACT Nr 3, 1950).

WENTYLACJA I OGRZEWANIE

323* 628.83 : 658.25 T2—12.51

Sprenger E.: **Rozprowadzanie powietrza w urządzeniach wentylacyjnych i klimatyzacyjnych.** „Luftverteilung bei Lüftungs — und Klimaanlage“. Ges und h. Ing., München, Nr 10, maj 51, s. 157; A4, 5,1 str., 10 rys., 2 tabl. — Należyte rozprowadzanie powietrza jest miernikiem doskonałości instalacji wentylacyjnej i wymaga szczególnie wnikliwego opracowania. Autor omawia zagadnienie przepływu powietrza w kanałach z uwzględnieniem zjawiska oziębiania się lub ogrzewania się powietrza zależnie od temperatury otoczenia. Zagadnienie wylotów powietrza jest potraktowane obszernie, a wzory empiryczne i wykresy umożliwiają określenie zasięgu działania powietrza wylotowego. Artykuł kończy się krótką analizą rozmieszczenia i typów otworów wylotowych w zależności od rodzaju pomieszczeń i panujących w nich warunków.

324* 628.81 : 658.25 : 662.95 T2—12.51

Mayer I.: **Ogrzewanie wielkich pomieszczeń za pomocą gazu.** „Grossraumheizung mit Gas“. Ges und h. Ing., München, Nr 7/8, 1951, s. 105; A4, 4,5 str., 3 rys. — Artykuł omawia korzyści stosowania nagrzewnic gazowych, po tym urządzenia zabezpiecza-

jące oraz należytą ich regulację. Autor podkreśla konieczność przeprowadzenia dokładnej analizy kosztów eksploatacji i instalacji oraz korzyści techniczne przy zakładaniu nagrzewnic gazowych. Artykuł zapoznaje z mało w Polsce znanym zagadnieniem ogrzewania wielkich pomieszczeń za pomocą gazu. Zagadnienie to w związku z planem uprzemysłowienia kraju powinno zainteresować ogół polskich techników.

325 628.83 : 624.19 : 625.4 T2—12.51

Barth W.: Klein R., Raab F.: **Przyczynę do zagadnienia wentylacji wzdłużnej tuneli kolejowych i drogowych.** „Zur Frage der Längsentlüftung von Eisenbahn und Strassentunneln“. Eisenbahntechnik, Karlsruhe, t. 4, kw., 51, s. 73; A4, 7,7 str., 3 fot., 8 rys., 6 tabl. — Artykuł omawia wentylację tuneli przy pomocy wentylatorów ssąco-tłoczących odpowiednio rozstawionych wzdłuż tunelu. Autorzy kładą nacisk na konieczność przeprowadzenia badań nad wentylacją w tunelach przy pomocy modeli.

Teoretyczne rozważania nad rozkładem ciśnienia w tunelach przewietrzanych ujęto w szereg wzorów, a wyniki badań na modelach w szeregu tablic. Krótkie uwagi na temat oszczędności przy stosowaniu systemu wentylacji stanowią zakończenie artykułu.

POŻARY I WYBUCHY

326* 31 : 614.8—027.2 : 621.791 T2—12.51

Szupp B. Inż.: **Bezpieczeństwo pracy przy zastosowaniu urządzeń acetylenowych.** Prz. spawaln. Dwumies. Nr 5—6, maj-czerwiec, 51, s. 105; A4, 1 str. — Na podstawie statystyki przeprowadzonej w Szwajcarii w 1949 roku, autor opisuje wypadki, jakie zdarzyły się przy użyciu urządzeń acetylenowych, z podkreśleniem, że dobrze prowadzona statystyka jest bardzo cennym materiałem dla profilaktyki wypadkowej.

327 614.844.8 : 621.642.3 : 667.7 T2—12.51

Morgan W.: **Automatyczne urządzenia do gaszenia, zapobiegające powstawaniu pożarów zbiorników z pal-**

nymi lakierami i farbami. „Automatic fire extinguishing system ends dip tank fire hazard“. Iron Age, Nr 11, wrzes. 49, s. 75; 3 str., 3 rys. — Opis systemu aparatów gaśniczych napełnionych dwutlenkiem węgla odpowiednio przystosowanych do gaszenia pożaru zbiorników farb lub lakierów. Przy tym systemie gaszenia automatyczne wytryskiwanie strumienia CO₂ sprzężone jest z jednoczesnym zamknięciem rur wentylacyjnych i odcięciem dopływu prądu elektrycznego. (Wg. PACT Nr 3, 1950).

Patrz 332.

MASZYNY I URZĄDZENIA

328* 614.825 : 621.33-78 T2—12.51

Zabezpieczenie kierowców przy wózkach elektrycznych. „Protezione per carelli elettrici“. Securitass, Roma, Nr 2 marz. kw., 51, s. 57; A4, 0,5 str., 1 rys. — Przedruk z Arbeitschutz Nr 2, 1949. Kierowcy wózków elektrycznych są narażeni na niebezpieczeństwo zderzenia. W celu zabezpieczenia ich zastosowano w Niemczech osłony z odpowiednio uformowanych rur stalowych. Zabezpieczenie to okazało się bardzo skuteczne.

329* 614.8 : 621.3.067.1 : 658.2 T2—12.51

Boufa M.: **Zastosowanie fotokomórki oraz urządzeń o zmiennym potencjale i częstotliwości w dziedzinie bezpieczeństwa pracy.** „L'applicazione della cellulo fotoelettrico o dei dispositivi a variazione di capacità o di frequenza nella sicurezza del lavoro“. Securitass, (Roma) Nr 1, stycz. luty 51, s. 1; A4, 5,7 str., 10 rys., 10 poz. bibl. — Artykuł omawia 3 grupy urządzeń elektronowych, stosowanych przy maszynach. Po krótkiej analizie zastosowania jednej z 3 omawianych grup w zależności od warunków pracy, autor opisuje sposób blokowania maszyny w każdym z trzech przypadków. W artykule są dokładnie omówione urządzenia zapewniające bezpieczeństwo pracy przy maszynach, drzwiach wind oraz innych miejscach niebezpiecznych. Artykuł kończy się wskazaniem, w jakim kierunku winien pójść dalszy rozwój udoskonalenia elektronowych urządzeń zabezpieczających.

330* 614.8 : 621.911-78 T2—12.51

Zagorski F. N., Wołkow J. N.: **Zapewnienie bezpieczeństwa pracy przez stosowanie urządzeń pneumatycznych.** „Obiespieczenie biezopastnosti pri primienienji pniewmatycznych prispoblenij“. Stanki i Instr., mies., Nr 8, sierp. 51, s. 31; A4, 1 str., 3 rys. — Zbyt słabo umocowany w kłach obrabiarki przedmiot może wyskoczyć i spowodować wypadek. Autorzy artykułu podają szczegółowo opisaną konstrukcję pneumatycznego urządzenia do zamocowania przedmiotu na tokarce, wykazując zalety tego urządzenia jak dla wydajności jak i bezpieczeństwa pracy.

331* 614.8 : 621.911-78 T2—12.51

Uchwyty do noży w strugarkach. „Portacoltelli nello piallo a filo“. Securitass, (Roma), Nr 1, stycz. luty 51, s. 20; A4, 2,5 str., 10 rys. — Artykuł jest przedrukiem z pisma „Die Berufsgenossenschaft“ z grudnia 1950 r. Omawia on różnego rodzaju uchwyty do noży na strugarkach. Artykuł, który ukazał się w związku z setną rocznicą wyprodukowania pierwszej

heblarki, analizuje poszczególne uchwyty z punktu widzenia bezpieczeństwa pracy oraz dopuszczalnych obrotów tarczy uchwytywnej strugarki.

332* 614.8 : 621.91-78 : 674.05 T2—12.51

Aparat zabezpieczający przy frezarce. „Apparechio di protezione per toupie“. Securitass, Roma, Nr 1, 1951 r, s. 19; A4, 4 str., 13 rys. — Artykuł omawia urządzenia alarmowe stosowane przy frezarkach, opisane w „Protection“ stycz. luty 1950. Ze względu na liczne wypadki, jakie zdarzają się przy grezarkach do drewna, konstruuje się wiele urządzeń ochraniających ręce pracującego robotnika. Opisany aparat jest przeznaczony dla frezarek, które pracują wzdłużnie, składa się z dwóch prostych elementów, umieszczonych pionowo i poziomo. Rysunek pionowego elementu aparatu, który utrzymuje frezowany przedmiot w położeniu chroniącym od zbliżenia rą do pracującego narzędzia, zaopatrzony jest w krótki opis.

333* 614.8 : 674.05 T2—12.51

Zabezpieczenie frezarki do drewna. „Protection de toupie“. Travail sécurité Nr 3, maj-czerw. 51, s. 202; A4, 1 str., 1 rys. — Artykuł zawiera opis i rysunek osłony freza na frezarce do drewna; osłona ta może być wykonana we własnym zakresie przez zakład pracy, i może być zastosowana na starszych typach frezarek. Celem wynalazcy było zabezpieczyć frezarkę za pomocą przyrządu prostego, nie wymagającego dokładnej regulacji i dostosowywania przy obróbce przedmiotów o różnych kształtach. Przyrząd składa się z osłony specjalnego kształtu, przesuwalnej po suporcie i otaczającej wrzeczono z frezem. Wymiana frezów jest możliwa bez demontażu osłony; osłona jest przydatna przy wykonywaniu przeważnej części robót normalnych, do jakich dana frezarka jest przeznaczona.

334* 614.8 : 621.7 : 621.85-78 T2—12.51

Malagiá M.: **Sterowanie, pędnie i ich zabezpieczenie.** „Commandes et transmission — leurs dispositifs de securite“. Travail sécurité, Paris, Nr 3, maj-czerw. 51, s. 203; A4, 5 str., 2 fot., 5 rys. — Artykuł stanowi wyjątek z większej pracy, jaką l'Institut National de Sécurité zamierza wydać pt. „La Sécurité dans les transmissions“. Treścią artykułu jest bezpieczeństwo pracy przy obsłudze pędni i stosowanie sterowań, czyli przyrządów, które służą do regulowania ruchu pędni. Najwięcej miejsca w artykule poświęcono sterowaniom mechanicznym (posługiwanie się nimi, ich rozmieszczenie, przyrządy blokujące). Następnie artykuł omawia sterowanie elektryczne jako trzeci rodzaj sterowań, omówione są sterowania samoczynne (np. komórka fotoelektryczna).

GÓRNICCTWO

335* 614.8-057 : 614.89 : 628.5 : 665.5 T2—12.51

Brincken S.: **Zagadnienie bezpieczeństwa i higieny pracy w przemyśle naftowym.** *Gosp. gór.*, Nr 9, wrzes. 51, s. 9; A4, 2,5 str. — Artykuł omawia zagadnienie bezpieczeństwa pracy w przemyśle naftowym. Analizując poszczególne wypadki, autor klasyfikuje je na mechaniczne, termiczne i elektryczne, podając krótkie wyjaśnienia i przykłady z praktyki prac w przemyśle naftowym. Wyciągnięte przez autora wnioski są następujące: 1) najważniejszym zadaniem bezpieczeństwa pracy w przemyśle naftowym jest odpowiednie szkolenie robotników, 2) należyta wentylacja, 3) odpowiednie ubrania ochronne, okulary, maski, respiratory, 4) higiena osobista oraz 5) jak najszerzej stosowana mechanizacja pracy.

336* 547.21 : 613.632.4 : 614.833.4 : 622.33 T2—12.51

Starodubcew I. G.: **Przyczynę do zagadnienia dopuszczalnej granicy zawartości gazów wybuchowych w atmosferze kopalni.** „K woprosu o maksymalno dopustimych przedielach sodzierzania wzrywczatych gazow w rudnicznoj atmosferie“. *Ugol*, mies., Nr 9, wrzes. 51, s. 27; A4, 3,5 str., 3 wyk., 2 tabl., 4 poz. bibl. — Autor omawia sprawę zawartości gazów szkodliwych dla zdrowia i niebezpiecznych pod względem wybuchowym w kopalniach. Wskazujena trudności, związane z ustaleniem dokładnych granic ich toksyczności i wybuchowości. Wobec ważności sprawy dla celów praktycznych podaje metody ustalenia granic, zwłaszcza w odniesieniu do węglowodorów, szczególnie niebezpiecznych pod względem wybuchowym.

337* 331.876.1 : 614.801.5 : 622(437) T2—12.51

Szlach V.: **Współzawodnictwo w zakresie bezpieczeństwa pracy w kopalniach.** „Soutéz o bezpecnosti prci v dolech“. *Bezpečn. hygieny na práce.* Praha, mies. Nr 3, marz. 51, s. 38; A5, 1,5 str. — W kwietniu 1950 r. w okręgu pilzneńskim w Czechach obchodzono miesiąc współzawodnictwa zarówno międzykopalnianego, jak i wewnątrzzakładowego. Hasłem współzawodnictwa była obniżka wypadkowości w kopalniach oraz budzenie poczucia odpowiedzialności

jednostek za bezpieczeństwo ogólne. Jednocześnie przeszkolono techników górniczych w znajomości przepisów bezpieczeństwa pracy. Wynikiem współzawodnictwa było obniżenie opuszczonych dniówek o 16%. Zgromadzenie, oceniające wyniki współzawodnictwa jednomyślnie uchwaliło wniosek w sprawie wezwania innych zagłębi węglowych do współzawodnictwa. Postanowiono, że okres współzawodnictwa trwać będzie 4 miesiące, poczynając od dnia 1 września 1950 r.

338* 614.844.5 : 665.5 T2—12.51

Rachfał S.: **Zwalczanie pożarów w przemyśle naftowym.** *Nafta*, mies. Nr 7/8, lip.-sierp. 51, s. 190; A4, 11,4 str., 16 rys., 5 tabl. — Specyficzne własności olejów mineralnych wymagają stosowania specjalnych środków i metod przy zwalczaniu pożarów naftowych przybierających nieraz katastrofalne rozmiary. W artykule omawiane są właściwości płynnych paliw. Autor opisuje kolejno substancje służące do gaszenia ognia i sposoby ich użycia szczególnie piany chemicznej i mechanicznej. Opisane są również konstrukcje gaśnic. Autor omawia przyrządy i nowoczesne urządzenia ruchome i stałe do zwalczania większych ognisk pożarowych. Opierając się na omówionym przez siebie materiale, autor podaje wytyczne postępowania przy gaszeniu objętych pożarem zbiorników z produktami naftowymi.

339* 614.838.14 : 622.33 : 628.511 T2—12.51

Gaładzij F. M.: **Przyrząd przenośny do ustalania stężenia pyłu węglowego.** „Pierienosnyj pribor dla opriedielenja koncentracji ugolnoj pyli“. *Ugol*, mies. Nr 7, lip. 51, s. 31; A4, 1,5 str., 3 rys. — Sprawa walki z wybuchami pyłu węglowego w kopalniach węgla, stanowiącymi bardzo ważny i trudny problem bezpieczeństwa pracy, wymaga starannej i systematycznej kontroli zawartości tego pyłu w powietrzu. W Makiejewskim Instytucie Ochrony Pracy w ZSRR skonstruowano przyrząd przenośny, umożliwiający przeprowadzenie analizy powietrza w miejscu pracy. Artykuł zawiera techniczny opis przyrządu oraz sposób posługiwania się nim.

Niniejszy Przegląd Bibliograficzny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu ochrony pracy. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych wydawanych przez Główny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, Ligocka 8). — GIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 10 groszy.

GIDNT wykonuje (za zwrotem kosztów) fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych zarówno przeglądem bibliograficznym jak i kartami dokumentacyjnymi.